

TURIZMO AKCIJOS „PAŽINK STRUVĖS GEODEZINĮ LANKĄ!“ REGLAMENTAS

Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija kartu su Latvijos Jekabpilio savivaldybe įgyvendina 2014–2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos projektą Nr. LLI-477 „Tarptautinio turistinio maršruto „Struvės geodezinis lankas“ sukūrimas“ / STRUVE. Projektas siekia prisidėti prie darnaus programos teritorijos vystymosi, padėti jai tapti patrauklia ir konkurencinga vieta gyventi, dirbti ir lankytis.

Turizmo akcija „Pažink Struvės geodezinį lanką!“ skirta supažindinti su XIX–XX amžių mokslo pasiekimais. Šios akcijos tikslas – sukurti Tarptautinį maršrutą, skirtą pritraukti turistus, kurie nori sužinoti ir tyrinėti mokslo istoriją, plėsti savo žinias ir yra pasirengę išbandyti ir tyrinėti nežinomas vietas.

Lietuvoje iš viso yra 18 Struvės lanko punktų, iš kurių trys įtraukti į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, o Latvijoje yra 16 Struvės geodezinio lanko punktų, iš kurių du yra šiame sąrašė. Dauguma Struvės geodezinio lanko punktų nėra lengvai prieinami, pasiekiami, nėra moderniai, patraukliai pritaikytų ekspozicijų, tačiau kai kurie punktai yra pritaikyti lankymui ir verti lankytojų dėmesio.

Turizmo akcija „Pažink Struvės geodezinį lanką!“ vyks nuo 2023 m. liepos 1 d. iki 2023 m. rugpjūčio 31 d. Lankytojai bus kviečiami aplankyti 4 šalis (Lietuvą, Latviją, Estiją ir Suomiją), surinkti antspaudus ir laimėti specialius akcijos suvenyrus.

STRUVĖS GEODEZINIS LANKAS

Struvės geodezinis lankas – apie 2820 km ilgio trianguliacijos grandinė, skirta tiksliam žemės dienovidinio lanko ilgiui nustatyti ir apskaičiuoti pagal elipsoido, geriausiai atitinkančio žemės formą ir dydį, parametrus. Geodezinis lankas pavadintas mokslininko astronomo Friedricho Georgo Wilhelmo von Struvės vardu. Trianguliacijos grandinę sudaro trikampių tinklas, kurio viršūnės (punktai) yra įtvirtinti vietovėje geodeziniais ženkliais. Struvės geodezinis lankas tęsiasi nuo Dunojaus žiočių prie Juodosios jūros iki Fugleneso (Norvegija) Arkties vandenyno pakrantėje, t. y. nuo 45°20' iki 70°40' šiaurės platumos ir kerta 10 valstybių: Norvegiją, Švediją, Suomiją, Rusiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Baltarusiją, Moldovą ir Ukrainą. Dienovidinio lankui panaudoti minėtose šalyse išmatuotų trianguliacijos tinklų fragmentai, kuriuos sujungus gauta grandinė, susidedanti iš 12 sekcijų, įterptų tarp astronomijos punktų, turinti 10 išmatuotų bazių ir jungianti 259 trianguliacijos punktus¹.

Seniausi atlikti matavimai, kuriuos Vilniaus gubernijoje organizavo K. Tenneris, estų kilmės caro armijos karininkas, buvo vykdomi 1815–1821 metais Lietuvoje. 1822 m. Estijos ir Latvijos teritorijoje privačia iniciatyva pradėtas trianguliacijos tinklo matavimas truko iki 1831 m. Estijoje darbus organizavo Tartu universiteto profesorius F. G. W. Struvė (1793–1864), to paties universiteto astronomijos observatorijos vadovas. Struvės ir Tennerio trianguliaciniai tinklai buvo sujungti 1829 m., kai buvo išmatuota trianguliacijos grandinė tarp Pandėlio (Lietuva) ir Bristeno (Latvija).

¹ Jūratė Sužiedelytė Visockienė, Arūnas Būga, Arimantas Stanionis, Eimuntas Kazimieras Paršeliūnas, Povilas Viskontas „UNESCO pasaulio paveldas: Struvės geodezinis lankas. Matavimai, analizė, išsaugojimas ir įamžinimas (Vilniaus Gedimino technikos universiteto leidykla „Technika“ 2019), 6 p.;

Matuojant šią grandinę svarbiausius lauko darbus atliko Vilniaus universiteto auklėtinis J. Chodzka (1800–1881).²

Trianguliacijos grandinės punkto centrai buvo įtvirtinti ženklais iš lauko akmenų, sutvirtinti kalkių skiediniu, žemėje iškastose duobėse, o viršuje įmontuotame akmenyje buvo išgręžiama kiaurymė, į ją supilant ištirpinto švino, paviršiuje pažymint kryžiu. Šiaurinėje Struvės geodezinio lanko dalyje trianguliacijos punktų centrai dažnai buvo žymimi uolose. Puntuose kampams matuoti buvo statomos medinės piramidės (trianguliacijos bokštai), kai kur siekiančios net iki 50 m aukščio. Optiniais prietaisais išmatuoti kampai tarp punktų, pagal dangaus šviesulius nustatyta astronominė platumo ir krypties į gretimą punktą astronominis azimutas, bazėse – linijų ilgiai.³

STRUVĖS GEODEZINIS LANKAS UNESCO PASAULIO PAVELDO SĄRAŠE

Dešimt šalių bendradarbiavo rengdamos medžiagą, kad Struvės geodezinis lankas būtų įrašytas į Pasaulio paveldo sąrašą. Šį projektą koordinavo Suomijos nacionalinė žemės tarnyba. Visų šalių Nacionalinės žemės tarnybos rūpinosi medžiagos rengimu, vadovaujant nacionalinėms kultūrinio paveldo organizacijoms.

Struvės geodeziniam lankui išsaugoti ir įrašyti į Pasaulio paveldo sąrašą pritarė Tarptautinė geodezijos asociacija (IAG), Tarptautinė astronomų sąjunga (IAU), Europos valstybinių kartografavimo ir kadastro organizacijų asociacija (EuroGeographics).

Nominacija buvo pateikta Pasaulio paveldo komitetui 2004 m. sausio mėnesį. Pasaulio paveldo komitetas įrašė Struvės geodezinį lanką į Pasaulio paveldo sąrašą 2005 m. liepą, pripažindamas jo svarbą pagal tris UNESCO globojamiems paveldo objektams nustatytus vertės kriterijus:

1. Tai pirmieji tikslūs ilgo dienovidinio lanko matavimai, padėję patikslinti Žemės dydį ir formą, atskleidžiantys svarbų žemės mokslų raidos etapą. Jie taip pat yra išskirtinis žmogiškųjų vertybių mainų, vykusių bendradarbiaujant įvairių šalių mokslininkams, pavyzdys. Be to, jie parodo skirtingų valstybių vadovų bendradarbiavimą mokslo labui;
2. Struvės geodezinis lankas yra išskirtinis technologinio pobūdžio objektas – jį sudarantys dienovidinio matavimų trianguliacijos punktai yra nekilnojamoji ir nematerialioji matavimo technologijos dalis;
3. Lanko matavimai ir rezultatai yra tiesiogiai susiję su žmonijos domėjimusi Žeme, jos forma ir didumu. Lankas siejamas su Izaoko Niutono teorija, kad Žemė nėra taisyklingo rutulio formos.

Struvės geodezinis lankas įamžintas ir tarptautinei visuomenei pristatomas 34 parinktais punktais. Saugomi punktai: Norvegijoje – 4, Švedijoje – 4, Suomijoje – 6, Rusijoje – 2, Estijoje – 3, Latvijoje – 2, Lietuvoje – 3, Baltarusijoje – 5, Moldovoje – 1, Ukrainoje – 4. Visi į Pasaulio paveldo sąrašą įtraukti Struvės geodezinio lanko punktai įamžinti šalia jų įrengiant paminklus su UNESCO Pasaulio paveldo logotipu ir objekto aprašymais, parengta pažintinė medžiaga.⁴

² <https://unesco.lt/kultura/pasaulio-paveldas/pasaulio-paveldas-lietuvoje/struves-geodezinis-lankas?id=206:struves-geodezinio-lanko-istorija&catid=63>

³ <https://www.lb.lt/uploads/documents/files/Moneta%20skirta%20Struves%20geodeziniam%20lankui.pdf>

⁴ <https://www.lb.lt/uploads/documents/files/Moneta%20skirta%20Struves%20geodeziniam%20lankui.pdf>

TURIZMO AKCIJOS „PAŽINK STRUVĖS GEODEZINĮ LANKĄ!“ MARŠRUTAI

Atsižvelgus į Struvės geodezinio lanko punktų išsidėstymą Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir Suomijoje, lankytojams siūlomi maršrutai:

2 dienų maršrutas, aplankant Lietuvą ir Latviją: Paliepiukai, Meškonys, Storiai, Gireišiai – Jekabpils, Daborkalns, Sestu-kalns, Nessaule-kalns.

3 dienų maršrutas, aplankant Lietuvą, Latviją ir Estiją: Paliepiukai, Meškonys, Storiai, Gireišiai – Jekabpils, Daborkalns, Sestu-kalns, Nessaule-kalns – Senoji Tartu observatorija, Simuna-Võivere.

5 dienų maršrutas, aplankant Lietuvą, Latviją, Estiją, Suomiją: Paliepiukai, Meškonys, Storiai, Gireišiai – Jekabpils, Daborkalns, Sestu-kalns, Nessaule-kalns – Senoji Tartu observatorija, Simuna-Võivere – Oravivuori.

MARŠRUTE ESANČIŲ STRUVĖS GEODEZINIO LANKO PUNKTŲ APRAŠYMAS

1. Lietuvoje:

PALIEPIUKAI. Paliepiukų Struvės geodezinis punktas (*BERESNÄKI*) yra Paliepiukų kaime, Vilniaus rajone, Nemėžio seniūnijoje, apie 5 km. į rytus nuo Nemėžio. Kaimą supa Akmenynės, Liepiškių ir Juodosios Balos miškai. Punktas buvo įkurtas 1816–1821 m. Punktas buvo pažymėtas lauko akmenimis, kurie buvo surišti ir sukrauti duobėje. Lenkų matininkai 1925–1930 m. tašką iš naujo pažymėjo betoniniais blokais. Punkto paminklas buvo atnaujintas 1992 m. įrengiant naują modernų paminklą.

Paliepiukų punktas šiuo metu plika akimi nematomas, nes yra paslėptas po metaliniu dangčiu. Aptvertas balta betonine tvorele. 2005 m. liepos mėnesį įtrauktas į Pasaulio paveldo sąrašą.

Adresas – Paliepiukų kaimas, Nemėžio seniūnija, Vilniaus rajonas, Lietuva. Koordinatės – 54.63439, 25.42909. Informacija – www.vrtic.lt.

MEŠKONYS. Struvės geodezinio lanko punktas (*MESCHKANZI*) buvo įkurtas 1816–1821 m. Įtrauktas į K. Tenerio sudarytą pirmąjį Lietuvos krašto (Vilniaus gubernijos) trianguliacijos tinklą ir naudotas Struvės geodezinio lanko matavimuose.⁵ Punktas buvo pažymėtas lauko akmenimis, kurie buvo surišti ir sukrauti duobėje. 1930 m. lenkų matininkai atnaujino šio punkto žymėjimą betoniniais blokais.

Lietuvoje kaip ir daugelyje valstybių šalių, susijusi veikla su Struvės geodezinio lanko punktų įamžinimu, prasidėjo 1994 m., kai Lietuva prisijungė prie Suomijos žemės tarybos iniciatyvos surasti labiausiai istoriškai svarbius ir tinkamiausius turistams lankyti taškus. Patekus į UNESCO pasaulio

⁵Vaizdo transliacijų-pamokų ciklas, skirtas UNESCO pasaulio paveldo Lietuvoje metams
<https://www.youtube.com/watch?v=5buDw6Zknss&t=1904s>

paveldo sąrašą, 2006 m. buvo pastatytas granitinis stulpas, aptvertas betonine tvorele ir pastatytas informacinis standas.⁶

Adresas – Meškonys, Nemenčinės seniūnija, Vilniaus rajonas, Lietuva. Koordinatės – 54.931484, 25.316611. Informacija – www.vrtic.lt.

STORIAI. Seniausia informacija apie aukščiausioje Storių kalvos vietoje (vadinamame Stulpakalnio ar Didžiajame kalne) įrengtą Storių (*STWORANZI*) geodezinį ženklą siekia XIX a. pradžią.

Punktas buvo įtrauktas į 1816–1821 m. K. Tenerio sudarytą pirmąjį Lietuvos krašto (Vilniaus gubernijos) trianguliacijos tinklą bei naudotas Struvės geodezinio lanko matavimuose. 1818 m. Storių punkto geodezinės koordinatės pažymėtos šių matavimų kataloguose, padėtis nustatyta pagal Paryžiaus dienovidinį, H. J. Walbeck elipsoide: šiaurės plotuma – 55°29'21,72", rytų ilguma – 22°49'46,10". 1989 m. punkto koordinatės perskaičiuotos į Lietuvos koordinacijų sistemą: šiaurės plotuma 55°29'19,16", rytų ilguma 25°08'59,73".

Žinoma, kad apie 1938 m. Storių punkte buvo pastatytas 35 m aukščio trianguliacijos bokštas, vietos gyventojų vadintas „majoku“. Bokštas pastatytas ant originalaus ženklo, įtvirtinto iš mūrinių plytų XIX amžiuje. Bokšto statybai vadovavo Lietuvos armijos kapitonas Zigmas Staškus. Tuomet net kalnas pavadintas Majokalniu. Punktas, pertvarkytas XX amžiaus viduryje, tarnavo Lietuvos teritorijos valstybinio trianguliacijos tinklo sudarymui ir tikslinimui. Vietos gyventojai naudojami „majoku“ kaip apžvalgos bokštu, tam tikru „laimės žiburiu“, iš kurio atsiverdavo nuostabus panoraminis vaizdas.

Adresas – Storiai, Anykščių seniūnija, Anykščių rajonas, Lietuva. Koordinatės – 55.49166, 25.13404. Informacija – www.anyksciuparkas.lt.

GIREIŠIAI. Struvės geodezinio lanko punktas yra šalia kelio Rokiškis–Panevėžys 14-ame kilometre ant vaizdingo Gireišių kaimo kalno, netoli Šetekšnos upės posūkio, vakarų kryptimi. Struvės geodezinio lanko punktas (*KARISCHKI*) buvo įkurtas 1816–1821 m. ir matavimą atlikto K. Teneris. Punktas buvo pažymėtas mediniu rąstu. Lenkų matininkai 1925–1930 m. tašką iš naujo pažymėjo betoniniais blokais. Šis punktas ir šiuo metu yra vienas svarbiausių antros klasės šalies ir rajono geodezinių punktų, įtrauktų į Lietuvos 1994 m. koordinacijų sistemą. Nuo jo buvo vykdomi geodeziniai matavimai Panemunėlio apylinkėse.

Šiuo metu Gireišiuose yra sutvarkyta poilsio infrastruktūra, krašto bendruomenė nuolat organizuoja keliautojus įtraukiančias akcijas.

Adresas – Gireišių kaimas, Rokiškio rajonas, Lietuva. Koordinatės – 55.90249, 25.43663. Informacija – www.rokiskiotic.lt.

⁶ Jūratė Sužiedelytė Visockienė, Arūnas Būga, Arimantas Stanionis, Eimuntas Kazimieras Paršeliūnas, Povilas Viskontas „UNESCO pasaulio paveldas: Struvės geodezinis lankas. Matavimai, analizė, išsaugojimas ir įamžinimas (Vilniaus Gedimino technikos universiteto leidykla „Technika“ 2019), 97 p.;

2. Latvijoje:

JEKABPILIS (*JAKOBSTADT*). Vienas iš Struvės geodezinio lanko punktų, įtrauktų į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, yra Jekabpilyje.

Šis punktas yra Struvės parke, Jekabpilyje. Jo matavimai atlikti 1822–1827 m. Darbus prižiūrėjo pirmasis Pulkovo observatorijos direktorius Frydrichas Georgas Vilhelmas Struvė (vok. *Friedrich Georg Wilhelm von Struve*).

2021 metais Struvės parkas buvo atnaujintas ir sutvarkytas: atkurti pėsčiųjų takai, įrengti šviestuvai, pastatyti nauji suoliukai, šiukšlių urnos, sudaryta galimybė išbandyti įdomius aplinkos objektus, sukurtus pažinimo namelių pavidalu (kaleidoskopas, teleskopas, kompasas, vandens žaidimas ir įvairūs įdomūs veidrodžiai).

Adresas – Struvės parkas, Jekabpilio miestas, Jekabpilio savivaldybė, Latvija. Koordinatės – 56.501024, 25.855491. Informacija – visit.jekabpils.lv.

DABORKALNIS (*DABORS-KALNS*). Aukščiausia kalva šiauriniame Selonijos kalvų gale. Absoliutus aukštis 157,8 m virš jūros lygio.

Daborkalnyje yra Struvės geodezinio lanko punktas „Dabors-kalns“ ir 28 m aukščio Daborkalnio apžvalgos bokštas. Punkto matavimus atliko ir 1825–1827 m. įkūrė puikus geodezininkas Karlas Tenneris (*Karl Tenner*) – Frydricho Georgo Vilhelmo Struvės kolega. Mokslininkams pavyko rasti tašką gamtoje 2015 m.

Kad Frydrichas Georgas Vilhelmas Struvė ir Karlas Tenneris XIX amžiuje galėtų atlikti geodezinius matavimus, jie turėjo statyti aukštus medinius bokštus. Daborkalnio apžvalgos bokšto lankytojai neprivalo nieko matuoti, tačiau gali patirti ypatingą jausmą, kai iš viršaus mato plačią zoną, ir suprasti, į kurią pusę prieš du šimtmečius buvo nukreipti Žemės dydžio ir formos nustatymui skirti matavimo prietaisai.

2021 metais buvo pastatytas plieninių konstrukcijų apžvalgos bokštas, nutiestas pėsčiųjų takas, įrengta automobilių stovėjimo aikštelė ir medinis tiltelis su dekoratyvine medine tvora. Struvės geodezinio lanko Baltijos ir Lietuvos dalių jungimosi taške, Daborkalnyje, įrengtas paminklinis akmuo.

Adresas – Daborkalnis, Selpils apylinkė, Jekabpilio savivaldybė, Latvija. Koordinatės – 56.584220, 25.689651. Informacija – visit.jekabpils.lv.

SESTUKALNIS (*SESTU-KALNS*). Struvės geodezinio lanko matavimo punktas „Sestukalnis“ išmatuotas 1824 m. Darbams vadovavo F. G. V. Struvė. 1904 m. Rusijos kariniai geodezininkai tašką atnaujino, sukurdami naują I eilės trianguliacijos tinklo jungtį su buvusia Struvės tinklo linija Sestukalnis-Gaizekalnis (*Gaiziņkalns*). Šiais laikais geodeziniai matavimai atliekami globalios padėties nustatymo būdu. Punktas yra dešinėje kelio P79 Koknesė–Ergļiai pusėje, 100 m nuo kelio

ženklą, nurodančio 31 km nuvažiuotą atstumą, dešinėje nuo ženklo „Struvės dienovidinio lanko geodezinių matavimų punktas Sestukalnis“, apie 300 m palei miško kelią, ant kalvos viršūnės.

Iš Latvijos teritorijoje esančių Struvės geodezinio lanko punktų į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą įtrauktas ir Sestukalnyje esantis punktas.

Vieta – Sausnėjos kaimo teritorija, moreninės kalvos viršūnėje 216,5 m virš jūros lygio. Šis moreninis kalnas dabar vadinamas Ziestų kalnu.

Adresas – Ziestu kalnas, Sausnėjos apylinkė, Madonos savivaldybė, Latvija. Koordinatės – 56.842236, 25.644318. Informacija – www.visitmadona.lv.

NESAULĒS KALNAS (*NESAULES KALNS*). Punktas yra Vidzemės aukštumoje, gamtos rezervate „Nesaulės kalns“. Punkto tyrimams 1824 m. vadovavo F. G. V. Struvė. 2017 metais punktas buvo įtrauktas į valstybės saugomų kultūros paminklų sąrašą kaip valstybinės reikšmės pramonės paminklas.

Kaip pasiekti? Turistų ženklą ieškokite Karždaboje, Cesvainės kaimo teritorijoje, V840 kelyje. Važiokite keliu dar 3 km iki kito ženklo. Tada palikite automobilį kelkraštyje ir leiskitės į žygį miško keliuku. Paėję 600 m pažvelkite į kairę ir ieškokite kito ženklo, iš čia teks apie 500 m kilti į kalną miško keliuku iki Nesaulės kalno viršūnės.

Nesaulės kalnas. Aukštis 284,2 m virš jūros lygio. Aštuntas pagal aukštį kalnas Latvijoje; už jį aukštesni tik Gaizinkalnis (311,94 m virš jūros), Sirdskalnis, Abrienos kalnas, Kelėnų kalnas, Liepukalnis, Dravėnų kalnas ir Dzierkalų kalnas.

Adresas – Nesaulės kalnas, Aronos apylinkė, Madonos savivaldybė, Latvija. Koordinatės – 56.960235, 26.184837. Informacija – www.visitmadona.lv.

3. Estijoje:

SENOJI TARTU OBSERVATORIJA. Struvės geodezinio lanko punktas (*DORPAT*) įkurtas observatorijoje, Tartu mieste. Senoji Tartu universiteto observatorija buvo įkurta 1810 m., o jau po kelių dešimtmečių čia buvo galima rasti svarbiausius to laikmečio instrumentus. Teleskopas observatorijoje įrengė pats astronomas, profesorius Frydrichas Georgas Vilhelmas Struvė. Čia profesorius atliko visus su lanku susijusius stebėjimus. Taškas buvo parinktas observatorijos kupolo, kuris nebuvo išsaugotas, centre. 2002 m. restauruojant Tartu observatoriją, taškas taip pat buvo restauruotas, pastatytas paminklas su 12 mm bronziniu žymekliu ir jį supančiu užrašu grindyse. Tam buvo panaudoti F. G. V. Struvės eskizai ir stebėjimų duomenys.⁷

⁷ <http://struvearc.wikidot.com/estonia>

Šiandien senoji Tartu observatorija yra ne tik UNESCO saugomas objektas, bet ir muziejus, kuriame galima patyrinėti astronomiją ir visatą pristatančią ekspoziciją, pasigrožėti teleskopais, atrasti žvaigždynus ir observatorijoje tūnančias paslaptis.

Adresas – Uppsala 8, Tartu, Estija. Koordinatės – 58.37885, 26.72013. Informacija – www.muuseum.ut.ee/et/tahetorn.

SIMUNA-VÕIVERE. Struvės geodezinio lanko punkto bazė (*KATKO-WOIBIFER*) įkurta Võivere miestelyje Veike Marjos valsčiuje, Vakarų Viru apskrityje, šiaurės rytų Estijoje. Bazės taškai yra netoli vienas kito. Bazės ilgis – 4,5 km, altitudžių skirtumas tarp pradinio ir galinio taškų – 6,3 m. Bazės galas Simuna punkte pažymėtas surastu 1,90 m. aukščio granito paminklu, kuriame iškalti 1849 metai.⁸

Manoma, kad bazės galo punktas Võivere buvo sunaikintas, bet 2001 m. pasitelkus GPS matavimus surastas ant 204×204 cm dydžio kalkakmenio plokštės, ant jos rastas didelis apvalus granito akmuo, kuriame buvo išgręžta skylutė, nurodanti žyminį centrą. Veiverės (*WOIBIFER*) punkto centras 2011 m. buvo uždengtas stikline piramide.⁹

Adresas (Simuna) – Lai 25, Simuna, 46401 Lääne-Viru apskritis, Estija. Koordinatės – 59.04841, 26.41426. Informacija – <https://muuseum.v-maarja.eu/>.

Adresas (Võivere) – Veiverè, 46233 Lääne-Viru apskritis, Estija. Koordinatės – 59.05781, 26.33779. Informacija – +372 566 88178, voiveretulleveski@gmail.com.

4. Suomijoje:

ORAVIVUORI. Struvės geodezinio lanko punktas (*PUOLAKKA*) įkurtas centrinės Suomijos dalyje, Oravivuori viršūnėje 1834 m. Punktas pažymėtas išgręžiant angą uoloje. Šis punktas buvo vienas iš pagrindinių bazinių taškų matuojant Suomijoje geodezinį lanką. 1930 m. Geodezinis institutas išmatavo pirmos klasės trikampį tašką ant tos pačios uolos, vos 43 centimetrai nuo Struvės grandinės taško. Šioje vietoje buvo pastatytas apžvalgos bokštas, kuris iki 1980 m. buvo naudojamas trianguliacijos matavimams, kol atsirado GPS (Pasaulinė padėties nustatymo sistema).

Siekiant įamžinti tradicinius trianguliacijos metodus, Suomijos valstybinė žemėtvarka ir Geodezijos institutas 1998 m. pastatė medinį trianguliacijos bokštą ant kalvos viršūnės. Ant tos pačios kalvos 1969–1987 m. buvo Suomijos geodezijos instituto astronominės trianguliacijos stotis. Iki stoties eina pažymėtas takas nuo kelio. Šioje vietoje pastatytas informacinis stendas, pasakojantis apie lanko istoriją, taip pat išsamiai aprašyti šiuolaikiniai trianguliacijos ir kartografavimo metodai.

Adresas – Vanhanpääntie 65, 41800 Jyväskylä, Suomija. Koordinatės – 61.92913, 25.52416. Informacija – www.visitjyvaskyla.fi.

⁸ Jūratė Sužiedelytė Visockienė, Arūnas Būga, Arimantas Stanionis, Eimuntas Kazimieras Paršeliūnas, Povilas Viskontas „UNESCO pasaulio paveldas: Struvės geodezinis lankas. Matavimai, analizė, išsaugojimas ir įamžinimas (Vilniaus Gedimino technikos universiteto leidykla „Technika“ 2019), 86 p.;

⁹ <https://lt.wikipedia.org/wiki/Veiver%C4%97>

TURIZMO AKCIJOS „PAŽINK STRUVĖS GEODEZINĮ LANKĄ“ TAISYKLĖS

1. Bendrosios nuostatos

1.1. Turizmo akcija „Pažink Struvės geodezinį lanką!“ skirta aplankyti XIX ir XX amžių mokslo pasiekimais pagrįstą tarptautinį maršrutą, aplankant Struvės geodezinio lanko taškus. Akcija vyks 4 šalyse: Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir Suomijoje.

1.2. Akcijos organizatorius – Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija.

1.3. Akcijos laikotarpis: 2023-07-01–2023-08-31.

1.4. Šios akcijos laikotarpiu dalyviams siūloma aplankyti bent 2 Struvės geodezinio lanko taškus skirtingose šalyse, kurie įtraukti į maršrutą, nusifotografuoti prie taško ir atsiimti antspaudą nurodytose vietose.

1.5. Prieš keliaudami dalyviai patys turi patikrinti informaciją apie maršrute esančių paslaugų tiekėjų darbo laiką ir užimtumą.

2. Akcijos tikslas

2.1. Skatinti tarptautinio turizmo plėtrą Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos regionuose.

2.2. Populiarinti Struvės geodezinį lanką, paskatinti tyrinėti mokslo istoriją.

3. Akcijos dalyviai

3.1. Akcijoje gali dalyvauti bet kuris, ne jaunesnis kaip 7 metų asmuo.

3.2. 7–17 metų akcijos dalyviai keliautojo kortelėje taip pat privalo nurodyti savo tėvų (globėjų) telefono numerį arba el. pašto adresą, kad laimėjus akcijos organizatorius galėtų susisiekti dėl prizo.

4. Lankytinos vietos

4.1. Akcijos objektus rasite šioje nuorodoje ir akcijos lankstinuke, nuskenavę QR kodą.

<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1loig9VD3ZfEpgwp464n6tIqajkrrSp0&ll=60.21409106201169%2C25.224099049999978&z=5>

5. Akcijos sąlygos

5.1. Akcijos dalyviai norėdami dalyvauti loterijoje turi turėti lankstinuką / keliautojo kortelę, kurią gali pasiimti bet kurioje 6.2 punkte nurodytoje įstaigoje:

5.2. Paskutinis lankstinuko lapas – keliautojo kortelė.

5.3. Akcijos dalyviai, norintys dalyvauti loterijoje įsteigtiems prizams laimėti, turi aplankyti mažiausiai 2 Struvės geodezinio lanko taškus, kurie įtraukti į maršrutą, skirtingose šalyse, nusifotografuoti prie taško ir pasižymėti keliautojo kortelėje.

5.4. Nuotrauka turi būti padaryta akcijos laikotarpiu. Akcijos antspaudą galima gauti pateikus nuotrauką (telefone ar fotoaparate), kuriose turi būti matomas akcijos dalyvis ir akcijos objektas.

5.5. Užpildytą keliautojo kortelę su mažiausiai 2 aplankytais punkto taškų pažymėjimais skirtingose šalyse, dalyvis turi pristatyti jam patogiu būdu iki 2023 m. rugsėjo 17 d.

- atsiųsti el. paštu: lajutakas@saugoma.lt (skenuotą arba aiškiai nufotografuotą);
- palikti antspaudų pasižymėjimo vietoje (žr. punktą 6.2.).

5.6. Vienas dalyvis gali pateikti tik vieną keliautojo kortelę.

6. Akcijos eiga

6.1. Nuo 2023-07-01 iki 2023-08-31 kviečiame tapti akcijos dalyviais ir keliauti po Lietuvą, Latviją, Estiją ir Suomiją, aplankyti turizmo akcijos maršrute esančius Struvės geodezinio lanko punktus, nusifotografuoti prie objekto (ar pasidaryti asmenukę) ir užsidėti antspaudą keliautojo kortelėje.

6.2. Lankstinuką / keliautojo kortelę galima atsisiųsti bet kurioje šiame punkte nurodytoje įstaigoje. Kiekvienoje šalyje aplankius Struvės geodezinio lanko punktus gauti antspaudus galima tik tos šalies išvardintose įstaigose:

6.2.1. Lietuvoje:

- Vilniaus rajono turizmo informacijos centras, www.vrtic.lt
Adresas – V. Sirokomlės g. 5, Bareikiškių k., LT-13176 Vilniaus r.
Darbo laikas: III-V – 11.00-17.00, VI-VII – 11.00-14.00.
- Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija, Anykščių regioninio parko grupės lankytojų centras, www.anyksciuparkas.lt
Adresas – J. Biliūno g. 55, LT-29110 Anykščiai.
Darbo laikas: II-V – 9.00-18.00, VI – 9.00-16.45, pietų pertrauka – 12.00-12.45, VII – 10.00-15.00
- Medžių lajų takas, www.anyksciuparkas.lt
Adresas – Dvaronių k. 5, LT-29168 Anykščiai.
Darbo laikas: I-VII – 9.30-20.00 val.
- Rokiškio turizmo ir verslo centras, www.rokiskiotic.lt
Adresas – Nepriklausomybės a. 8, LT-42115 Rokiškis.
Darbo laikas: I-V – 8.00-17.00.

6.2.2. Latvijoje:

- Jēkabpilio turizmo informacijos centras, visit.jekabpils.lv
Adresas – Rīgas iela 150, Jēkabpils, LV-5202.
Darbo laikas: I-V – 8.30-17.00.
- Krustpilio pilies lankytojų centras, www.jekabpilsmuzejs.lv/lv/krustpils-pils/
Adresas – Rīgas iela 216B, Jēkabpils, LV-5202.
Darbo laikas: I-V – 9.00-18.00, VI-VII – 10.00-17.00.

6.2.3. Estijoje:

- Senoji Tartu observatorija, www.muuseum.ut.ee/et/tahetorn
Adresas – Uppsala 8, 51003 Tartu.
Darbo laikas: III-VII – 12.00-18.00
- Väike-maarja muzejus, <https://muuseum.v-maarja.eu/>
Adresas – Pikk 3, Väike-Maarja, 46202 Lääne-Viru apskritis.
Darbo laikas: I-V – 10.00-17.00.

6.2.4. Suomijoje:

- Jyväskylä turizmo informacijos centras, www.visitjyvaskyla.fi
Adresas – Asemakatu 7, 40100 Jyväskylä.
Darbo laikas: I-V – 10.00-17.00, VI – 10.00-15.00

6.3. Dalyvis, norėdamas dalyvauti loterijoje, užpildytą keliautojo kortelę turi pristatyti vienu iš 5.5. punkte išvardintu būdu.

6.4. Akcijai pasibaigus iš visų akcijos dalyvių, pateikusių galiojančias dalyvių korteles, atitinkančias 5 punktą, bus nustatyti pagrindinio prizos laimėtojai.

7. Prizų fondas

7.1. Pirmieji dalyviai, applankę Storių Struvės geodezinio lanko punktą ir nuvykę pasižymėti keliautojo kortelę į Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos lankytojų centrą (J. Biliūno g. 55, LT-29110 Anykščiai) arba Medžių lajų taką (Dvaronių k. 5, LT-29168 Anykščiai), gaus kepurėles nuo saulės.

7.2. Pagrindiniai akcijos prizai – žiūronai.

8. Laimėtojų nustatymas:

8.1. Visi akcijos dalyviai, kurie pateiks nuostatus atitinkančias keliautojo korteles, dalyvaus bendroje loterijoje pagrindiniams akcijos prizams laimėti.

8.2. Laimėtojai bus nustatyti iki 2023 m. rugsėjo 30 d.

8.3. Kiekvienam prizui bus nustatytas vienas gavėjas.

8.4. Su laimėtojais akcijos organizatoriai susisieks asmeniškai ir susitars dėl prizo atsiėmimo.

8.5. Jei laimėtojas dėl tam tikrų priežasčių negalės asmeniškai atvykti atsiimti prizo, jis raštu turi deleguoti atstovą.

8.6. Jei ir deklaruotas prizo gavėjas neatvyks atsiimti savo laimėjimo iki 2023 m. spalio mėnesio pabaigos, akcijos organizatoriai turi teisę panaudoti jį kitai akcijai, konkursui ar kitai veiklai.

9. Asmens duomenų tvarkymas

9.1. Akcijos laikotarpiu gauti asmens duomenys bus naudojami projekto ataskaitose ir siekiant nustatyti laimėtojus. Asmeniai duomenys bus sunaikinti po projekto veiklų tinkamumo patvirtinimo.

Šis reglamentas parengtas įgyvendinant 2014–2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos projektą LLI-477 „Tarptautinio turistinio maršruto „Struvės geodezinis lankas“ sukūrimas“ / STRUVE, kuriuo siekiama stiprinti pažintinio turizmo plėtrą, padidinti lankytojų skaičių bei pailginti jų lankymosi trukmę regionuose pateikiant turizmo galimybių įvairovę.

Šis reglamentas parengtas naudojant Europos Sąjungos finansinę paramą. Bendras projekto finansavimas: 850,5 tūkst. Eur (įskaitant ERPF finansavimą – 723 tūkst. Eur).

Už šio reglamento turinį atsako Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija ir jokiomis aplinkybėmis negali būti laikoma, kad jis atspindi oficialią Europos Sąjungos nuomonę.